
Universitatea din Cluj și relațiile interuniversitare cu străinătatea (1919-1940)

Mihai Teodor NICOARĂ

Cuvinte cheie: Universitatea din Cluj, relații interuniversitare, invitați străini, congrese științifice, publicații internaționale.

Keywords: University of Cluj, interuniversity relations, foreign universities, scientific congresses, international publications.

Încă de la întemeierea ei, în 1919, Universitatea din Cluj a înțeles spiritul timpului și a mizat pe fraternitatea interuniversitară. De aceea, ea a devenit o prezență constantă și activă în relațiile științifice internaționale. Primul său rector, profesorul Sextil Pușcariu, sublinia înalta misiune culturală, națională și universală, a acestei instituții din inima Ardealului. Profesorii universitari clujeni au simțit necesitatea integrării Universității clujene în ritmul contemporan al științelor, de aceea, au stabilit contacte directe cu sursele prestigioase, interne și externe, creatoare de cunoaștere științifică, în toate domeniile.

Contactul cu lumea universitară din Europa avea, deja, o tradiție, pentru tineretul studios din Ardeal, încă înainte de 1918. O serie de preparatori, asistenți, profesori, care au format corpul universitar românesc, au făcut studii, stagii sau și-au susținut doctorate la Budapesta, Viena, Berlin, Cracovia, Sorbona, École Normale Supérieure, École Pratique des Hautes Études, Collège de France, École des Langues Orientales, École des Chartes, École du Louvre, École Libre des Sciences Politiques ș.a. Sextil Pușcariu, de pildă, studiasse patru ani la Leipzig, după care la Collège de France și École Pratique des Hautes Études. Studiile din străinătate au avut asupra sa o influență covârșitoare. Nu puțini tineri ardeleni au frecventat École roumaine de Fontenay-aux-Roses, lângă Paris și Accademia di Romania, de la Roma.

Universitatea clujeană avea nevoie, după 1919, de câțiva „stâlpi puternici”, de savanți cu o pregătire remarcabilă. Pentru un început temeinic Comisia universitară, creată la inițiativa Consiliului Dirigent, a optat pentru chemarea unor profesori prestigioși, de la celelalte Universități românești. Prin chemarea unor savanții români la Universitatea clujeană s-a dorit să se creeze o legătură strânsă și prietenoasă între toate Universitățile românești. Cu atât mai mare a fost meritul acelor profesori, care au părăsit situații strălucite la Universități și institute străine, ca să dea, tot ajutorul lor, tinerei Universități clujene. A fost cazul savantului Emil G. Racoviță, o celebritate mondială, care a părăsit Franța, pentru a deveni profesor universitar la Cluj. Împreună cu René Gabriel Jeannel, întâiul din seria de profesori francezi, care au venit la Universitatea clujeană, Emil G. Racoviță a înființat și condus Institutul clujean de Speologie. Un alt exemplu strălucit a fost profesorul Constantie Levaditi, subdirectorul Institutului „Pasteur” din Paris, care și-a pus competența în științele medicale, în slujba tinerei Universități clujene. Dimitrie Pompeiu a fost dispus să părăsească Sorbona, unde fusese chemat să țină prelegeri, pentru a preda cursuri studenților clujeni. De numele profesorului Pompeiu se leagă organizarea Seminarului matematic din Cluj, după exemplul celebrului seminar de la Collège de France. La sfârșitul primului deceniu de existență a Universității clujene, în 1929, profesorul Pompeiu, împreună cu profesorul clujean Petre Sergescu, au înființat revista „Mathematica”, publicație de largă circulație internațională. Dimitrie Pompeiu, împreună cu Emil G. Racoviță, Constantin Levaditi și Ion Cantacuzino au lucrat la Paris în „Comisiunea”, instituită de Senatul Universității din Cluj, pentru angajarea profesorilor străini, mai ales francezi, care au binevoit să vină la Cluj, pentru a sprijini năzuințele culturale

---

Mihai Teodor NICOARĂ, cercetător III dr., Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, e-mail: nicoaramihait@yahoo.com

românești. Așadar, încă de la înființarea ei, în 1919, Universitatea s-a bucurat de cooptarea unor profesori din străinătate, ca Yves Auger, Jules Guiart, René Gabriel Jeannel, Pierre A. Chappuis, Giandomenico Serra, Emmanuel de Martonne și alții. Invitarea unor profesori străini, participarea la congrese și conferințe internaționale a fost o constantă a vieții universitare în perioada 1919-1940.¹

Universitățile din țările latine sau din cele aliate în Marele Război, cu care Universitatea clujeană au stabilit primele legături și-au trimis delegații la marea solemnitate a inaugurării Universității, în 31 ianuarie-2 februarie 1920. Pe de altă parte, Universitatea clujeană a fost reprezentată la serbările inaugurale ale Universității din Strasbourg și a trimis o adresă omagială Universității din Dorpat (Estonia), cu ocazia inaugurării acesteia, Invitația de la Dorpat a venit cu o întârziere de câteva luni, de aceea Universitatea clujeană a felicitat-o printr-o adresă specială.²

Universitatea din Cluj a fost încorporată în concertul internațional al marilor instituții de învățământ superior, urmărind același obiectiv: promovarea spiritului științific și umanist, ca și surorile sale mai mari. Universitatea clujeană nu a fost indiferentă față de situația politică internă și externă a țării. Istoricul și profesorul Alexandru Lapedatu a făcut parte, în calitate de consilier special, din delegația română la Conferința de Pace din Paris (1919-1920). Tot Al. Lapedatu a fost delegat de guvernul român la Conferința din Genova, ținută între 10-19 aprilie 1922. Un alt profesor și prim-rector al Universității românești din Cluj, Sextil Pușcariu a fost numit delegat al României la Liga Națiunilor de la Geneva.³

Cel mai mare prieten al României s-a dovedit Emmanuel de Martonne, reprezentant al școlii franceze de geografie. Discipol al lui Paul Vidal de la Blanche acesta s-a remarcat ca un competent specialist al geografiei carpato-dunărene. În 1900 a publicat în *La Grande Encyclopédie* un amplu articol despre România, apoi, a scris două teze de doctorat despre geografia spațiului românesc: în 1902, „La Valachie: essai de monographie géographique” (Valahia: eseu de monografie geografică), iar în 1911, „Recherches sur la distribution géographique de la population en Valachie” (Cercetări privind distribuția geografică a populației în Valahia). De Martonne a fost fondatorul *Societății Franceze de Geografie* și al *Uniunii Geografice Internaționale*. Prestigiul său științific a fost argumentul nominalizării ca expert geograf și cartograf, alături de alți geografi, în *Comité d'études*, aflat în serviciul Conferinței de Pace (1919-1920).⁴ De Martonne a deținut funcția de Secretar general în *Comité d'études*. Intervenția lui De Martonne în cadrul Comisiilor teritoriale, întrunite în 1919 la Paris a fost perseverentă și decisivă în stabilirea frontierelor româno-sârbă, româno-maghiară, româno-bulgară și româno-rusă. Rapoartele sale despre Dobrogea, Transilvania, Banat și Basarabia s-au bazat pe argumente geografice, demografice, etnografice convingătoare. În ciuda unor opinii politice diverse și contradictorii De Martonne a propus, pe cât a fost posibil, liniile de frontieră favorabile intereselor României, de aceea poate fi numit părintele frontierelor României Mari. Mai mult, De Martonne a condus grupul de experți care au fixat frontiera de vest a României cu Ungaria, după Tratatul de Pace de la Trianon.⁵

Emmanuel de Martonne a desfășurat o bogată activitate științifică la Universitatea din Cluj (după 1919), unde, în cadrul *Institutului de Geografie*, a inaugurat o lungă serie a excursiilor științifice interuniversitare; a contribuit la creșterea colecțiilor Facultății de Geografie, căreia i-a donat peste 500 de volume de specialitate; a fost membru de onoare al *Societății Române de Geografie* și membru de onoare al *Academiei Române*. Prezența lui Emmanuel de Martonne la Cluj a avut consecințe științifice remarcabile. Este vorba de excursiile geografice, precum cea din 1921, la care au luat parte profesori și personal ajutător de la Universitatea clujeană, dar și ofițeri români și un număr important de studenți și studente de la Sorbona. Excursia a fost organizată

1 „Raportul Rectorului Sextil Pușcariu despre înființarea Universității”, *Anuarul Universității din Cluj*, an I, 1919-1920. Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1921, pp. 3-8; Mihai Teodor Nicoară, *Dicționarul universitarilor clujeni*, vol. 1, Cluj-Napoca: Editura Accent, 2016, p. 13; Pierre Sergesco, „L'Université de Cluj et ses relations avec l'étrangères”, *Revue de Transylvanie*, tom 10, nr. 3-4, Juillet/Décembre 1944. pp. 33-34; Ion Breazu, *Universitatea românească „Regele Ferdinand I” din Cluj*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Pușcaș, Cluj-Napoca: Editura „Școala Ardeleană”, 2019, p. 132.

2 *Serbările pentru inaugurarea Universității din Cluj, 31 ianuarie-2 februarie*, București: Atelierele „Cartea Românească”, 1920, pp. 17-19; „Raportul Rectorului Sextil Pușcariu, despre înființarea Universității”, p. 12.

3 Ioan Opreș, *Alexandru Lapedatu. Amintiri*, Cluj-Napoca: Editura Alabastră, 2015, pp. 200-215.

4 Emmanuel de Martonne, *Titres et travaux scientifiques de Em. de Martonne*, Paris: Éditions Armand Colin, 1932, 62 p.

5 Tiberiu Morariu, „Profesorul Emmanuel de Martonne la Cluj și în Munții Apuseni”, *Gazeta ilustrată*, an VI, nr. 7-8, 1937, p. 88; Emmanuelle Boulineau, „Un géographe traceur de frontières : Emmanuel de Martonne et la Roumanie”, *L'Espace géographique*, 4, 2001, pp. 358-369.

de *Institutul de Geografie* și a dat rezultate, cu desăvârșire prețioase, atât pentru cunoașterea României, cât și pentru informațiile geografice, în general. Profesorul De Martonne a publicat o scurtă dare de samă despre această excursie, în revista *Annales de Géographie*, cu beneficii științifice româno-franceze.⁶

Un alt profesor invitat să predea la Universitatea clujeană a fost Jules Guiart. Profesorul Emil G. Racoviță a fost cel care a folosit experiența lui Guiart, pentru înființarea în Cluj a Catedrei și a *Institutului de Istoria Medicinii*; Jules Guiart a fost numit profesor de Istoria medicinei, la Facultatea de Medicină, la 1 octombrie 1921, cu contract special, de la Ministerul Instrucțiunii; a predat, câte un semestru, în anii 1921, 1923, 1934, 1925-26, 1927 și 1930; a fost membru al *Societății de Științe* din Cluj; la 1 iulie 1930 a renunțat la prelungirea contractului și s-a reîntors la Lyon. J. Guiart a menținut legătura cu *Institutul* clujean, în calitate de profesor onorariu; a participat, în calitate oficială, la numeroase congrese, comisii și comitete și a beneficiat de decorații românești, pentru merite culturale și științifice.⁷

Chiar din al doilea an de existență Universitatea din Cluj și-a creat una dintre cele mai folositoare tradiții: chemarea, pentru un timp scurt, a unor specialiști străini, sau români, de la alte Universități, ca să țină un ciclu de conferințe, pentru studenții și publicul din Cluj, asupra materiei specialității lor. Așa se face că în 1920 au putut fi ascultate frumoasele conferințe ale profesorului. Henri Focillon, de la Universitatea din Lyon, directorul *Muzeului lyonez al Artelor*. Invitat de Facultatea de Filosofie și Litere, profesorul Focillon a ținut opt conferințe publice, despre arta franceză, patru lecții despre arta budistă, stampele japoneze și arta gravurii. Cu studenții de la Litere Henri Focillon a făcut un seminar de două ore pe săptămână în legătură cu metodele de investigație în artă.⁸

În anii următori legătura dintre Universitate și o serie de Universități prestigioase a crescut. În fiecare an tot mai mulți învățați străini țineau conferințe, pe lângă catedrele clujene. Pe de altă parte, profesori Universității clujene deveneau colaboratori, tot mai activi, ai revistelor străine de specialitate și ai marilor tratate de știință. La rândul lor, profesorii și cercetătorii străini au început să colaboreze la publicațiile editate de Universitatea clujeană.⁹

În 1921 René Gabriel Jeannel, naturalist, biogeograf, paleontolog, entomolog, speolog francez a fost chemat de Emil Racoviță la Universitatea clujeană; a fost profesor titular la Biologie generală, între 1920-1931 și profesor onorific, la aceeași catedră, între 1931-1939; împreună cu savantul Emil G. Racoviță a fost la direcțiunea *Institutului de Speologie* din Cluj, în calitate de director adjunct, între 1920-1927; din anul 1927 René Gabriel Jeannel s-a întors în Franța ca director al *Muzeului Național de Istorie Naturală* din Paris; a continuat să revină la Cluj, câteva luni pe an, să țină cursuri de biologie.

Profesorul Yves Auger a fost invitat în 1921 la Cluj, tot de către savantul Emil G. Racoviță și a fost angajat cu contract, la Universitatea românească; a fost profesor de Limba și Literatura franceză și director al Seminarului de Limba franceză, la Facultatea de Litere, între 1921-1948); în anii 1926, 1931, 1935 și 1941 i s-a reconfirmat contractul cu Universitatea clujeană; a predat cursuri despre „Le théâtre classique”, „Grammaire historique (lexicologie)”; a susținut dezbateri seminariale despre „Pascal et son temps”, despre Alfred de Vigny ș.a.; din 1922, Yves Auger a activat în *Asociația Transilvană pentru propagarea limbii și culturii franceze - Cercul Ronsard* și a contribuit la intensificarea relațiilor culturale franco-române; *Cercul Ronsard*¹⁰ a fost dirijat de Emil G. Racoviță și sprijinit de mediul universitar clujean. Din 1940 Yves Auger a predat la Universitatea Cluj-Sibiu; în 27 mai 1943 a fost ales membru corespondent al *Academiei Române*. Abia după 1948 s-a întors în Franța și a fost profesor și director de studii la *École Pratique des Hautes Études*, din Paris.¹¹

6 Dimitrie Călugăreanu, „Dare de seamă anuală despre activitatea Universității din Cluj în anul școlar 1921-1922”, *Anuarul Universității din Cluj pe anul 1921-1922*, întocmit de dr. D. Călugăreanu, Rectorul anului, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1923, p. 6; M. T. Nicoară, *op.cit.*, pp. 280-281.

7 *Ibidem*, pp. 498-499.

8 D. Călugăreanu „Dare de seamă anuală despre activitatea Universității din Cluj în anul școlar 1921-1922”, pp. 7-9.

9 E. G. Racoviță, „Raportul Rectorului”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1929-30*, rectorul anului Em. G. Racoviță, Cluj: Tipografia Națională, 1933, p. 9; M. T. Nicoară, „Donații, fonduri și fundații la Universitatea din Cluj, 1920-1947 (II)”, *Caiete de Antropologie Istorică*, an XIV, nr. 1-2 (26-27), ianuarie-decembrie 2015, p. 167.

10 Nicolae Bănescu, „Raportul rectorului asupra activității universitare în anul școlar 1923-1924”, *Anuarul Universității din Cluj pe anul 1923-1924*, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1925, p. 38.

11 M. T. Nicoară, *Dicționarul universitarilor clujeni*, pp. 25-26.

Pierre Thomas a fost un redevabil specialist francez în biochimie, numit profesor de Chimie biologică, la Universitatea clujeană, la 1 ianuarie 1922, cu contract special, pe 10 ani, de la Ministerul Instrucțiunii; i s-a încredințat organizarea și conducerea *Institutul de Chimie biologică*, de la Universitatea din Cluj; între anii 1922-1936 a condus Departamentul de Chimie biologică, de la Facultatea clujeană de Medicină; între 1929-1932 a fost președintele Secției clujene a *Societății Române de Biologie*; în 1932 a reușit să-și prelungească contractul la Universitate, dar exigențele sale au atras o serie de tensiuni, care s-au agravat în anii 1936-1937. Facultatea de Medicină din Cluj și Ministerul român al Instrucțiunii a decis să pună capăt colaborării cu profesorul francez, din 1937.¹²

Pierre-Alfred Chappuis a fost, împreună cu Emil Racoviță, întemeietor al biospeologiei. Acesta a devenit conferențiar, angajat cu contract la Universitatea clujeană, din iulie 1922. Chappuis a fost unul dintre fondatorii *Institutului de Speologie* din Cluj, ocupând funcția de director adjunct al acestui *Institut*; a devenit asociat al misiunii *Muzeului de Istorie Naturală din Paris* (1930-1931; în 1940 a devenit directorul *Institutului de Speologie*, în locul lui Racoviță, care a fost constrâns să plece cu Universitatea clujeană în exil la Timișoara; după 1944 Chappuis s-a întors în Franța, fiind cercetător principal la CNRS și subdirector al celebrului *Laboratoire souterrain de Moulis*, în Ariège. Profesorul Henri Jacquier, tânăr specialist francez în lingvistică romană, estetică, filosofie, a fost suplinitor la Seminarul Pedagogic din Cluj, lector suplinitor, între 1925-1931, apoi lector cu contract, între 1931-1947, la Catedra de Limba franceză, din cadrul Facultății de Litere din Cluj.¹³

Numărul mare de profesori francezi, veniți la Cluj, arată strânsele legături culturale și științifice cu sora latină. În 19 martie 1922, Georges Mouille, consul al Franței la București, a înmânat profesorilor Emil G. Racoviță și Ion Ursu, „Crucea de cavaler al Legiunii de Onoare”, iar profesorului dr. Iacob Iacobovici „Medalia Epidemiilor de aur”, în semn de înaltă prețuire.

Dintre profesorii italieni, chemați la Cluj amintim pe Giandomenico Serra, lector de italiană, apoi profesor titular, angajat cu contract, al Catedrei de Limba și Literatură italiană la Universitatea clujeană. Umberto Cianciolo a fost profesor delegat de Ministerul de Externe italian, la Universitățile din București, între 1938-1941 și Cluj, între 1941-1946. Profesorul Cianciolo, specialist în filologie romanică, a fost lector la Catedra de Limba și literatură italiană, în cadrul Facultății de Litere a Universității Cluj-Sibiu, după vacantarea, în 1941, a Catedrei lui Giandomenico Serra.¹⁴

Încă din 1921 Universitatea a avut cinstea de a primi vizita a cinci profesori de la Universitățile engleze (Gaster, Craigie, Chapman, Chevasut și Wrigt), care, cu ocazia vizitei făcute în România, s-au oprit și la Cluj. În cetatea universitară clujeană au ținut câteva conferințe pentru public și studenți. Profesorii englezi au folosit prilejul, pentru a aduce Universității clujene omagiile unor societăți științifice și Universități engleze. Tot din Anglia, mai precis, de la Bristol, a venit profesorul, W. W. Jervis, care a ținut în fața profesorilor clujeni o prelegere, foarte apreciată. Pe profesorul Alfred Eckhard Zimmern, de la Oxford, Universitatea clujeană l-a primit, în modul cel mai cordial, în dorința unei legături științifice, dar și amicabile, cu profesoria venită de pe alte meleaguri.¹⁵

În 1922 alți distinși învățați străini au fost invitați să țină prelegeri publice, De pildă, Erik Colban, secretarul Comisiei de cooperare intelectuală, de la Liga Națiunilor, a ținut două conferințe publice despre scopul însemnatei instituții, pe care o reprezenta. Un anume dr. Caullery, de la Facultatea de Medicină din Lyon, a ținut o conferință „Sur les problèmes de la sexualité”, iar arheologul francez, Henri Breuil a vorbit în două conferințe, despre arta preistorică. Rămânând două săptămâni, în Ardeal, profesorul Breuil a întreprins și un program de cercetări preistorice, secondat de profesorii René Gabriel Jeannel și Márton Roska. În anul universitar 1924-1925 au ținut mai multe conferințe Mario Roques, Jérôme Carcopino și Charles Peres de la Paris ș.a. Din America, de la Universitatea din Yale a sosit, în 1927, profesorul Charles Upson Clark și distinsul ortopedist Frederick Houdlette Albee. Din Franța a venit Marcel Labbé, profesor la Facultatea de Medicină din Paris și, cu prilejul unui Congres de Telasoterapie, dr. Étienne Sorrel, chirurg parisian.¹⁶

12 *Ibidem*, pp. 607-608.

13 *Ibidem*, pp. 92-93, 237-238.

14 Dimitrie Călugăreanu, „Dare de seamă anuală despre activitatea Universității din Cluj în anul școlar 1921-1922”, p. 8; M. T. Nicoară, *op.cit.*, pp. 59-60, 183-185; Ion Breazu, *op.cit.*, pp. 133-137.

15 D. Călugăreanu, „Dare de seamă anuală despre activitatea Universității din Cluj în anul școlar 1921-1922”, p. 9.

16 N. Bănescu, „Raportul rectorului asupra activității universitare în anul școlar 1923-1924”, p. 39; Camil Negrea, „Raportul

Profesorii Universității din Cluj au perseverat, încă de la inaugurarea Universității, în 1920, în publicarea lucrărilor științifice, în românește și în limbi străine, în țară și în străinătate. Asta, în lipsa unor fonduri, care să permită o bună desfășurare a activităților științifice. La sfârșitul anului 1923, la Universitatea clujeană a sosit în vizită un reprezentant al Fundației Rockefeller, un anume dr. Ewersole, care s-a arătat mulțumit de activitatea găsită la Cluj. La scurt timp a sosit înștiințarea că *Fundația Rockefeller* s-a oferit să sprijine financiar activitatea universitară clujeană cu 171 de dolari; iar pentru anul 1924 să pună la dispoziția Universității 250 de dolari și un număr însemnat de reviste americane. Aceste sume amintite, deși nu erau prea mari, au fost destinate pentru procurarea de reviste de specialitate, destul de scumpe la vremea aceea. Rectorul dr. Iacob Iacobovici s-a arătat mulțumit de prietenia Fundației Rockefeller, cel mai mare grup de fundații din lume. Din 1926 *Fundația Rockefeller* și-a lărgit programul și a acordat burse profesorilor și studenților clujeni, pentru toate științele, nu numai pentru medicină.¹⁷

În anii 1927-1928 Ministerul Instrucțiunii Publice al României Întregite a susținut stabilirea unor contacte, între Universitatea din Cluj și o serie de centre universitare străine. S-a pus la dispoziție un fond de 60.000 de lei, pentru câte doi profesori de fiecare Universitate, dându-le însărcinarea de a cerceta în Apus, la instituții folositoare dezvoltării științelor. În anul 1927-1928 Universitatea Clujului a trimis în străinătate pe distinsul igienist dr. Iuliu Moldovan și pe specialistul în drept Cassiu Maniu. Alți profesori au luat parte la congresele științifice, la care Universitatea clujeană a fost invitată. Astfel, Universitatea a fost reprezentată, prin Ion Popescu-Voitești, la Congresul de geologie din Bruxelles, ținut între 9-21 august 1922. Profesorul Sextil Pușcariu a participat la primul Congres internațional de lingvistică de la Haga, în 1928, la care a ținut o comunicare bine primită. Tot Sextil Pușcariu a fost invitat de Universitățile din Bohn și Marburg să țină două conferințe pe teme de lingvistică. Profesorul Coriolan Petranu, răspunzând unei invitații a *Asociației pentru Cultivarea Istoriei artelor* și a *Institutului Cehoslovaco-Român*. a ținut, la Universitatea „Carol” din Praga, o conferință despre „Monumentele românești din Ardeal”. Profesorii Emil Panaitescu și Constantin Marinescu au participat în 1928, în calitate de delegați ai Consiliului Facultății de Litere din Cluj, la al VI-lea Congres internațional de istorie din Oslo. Profesorul Gustav Oswald Kisch a fost invitat să țină o conferință la Universitatea din Halle, dar a participat și la un Congres de folklor la Dresda. Profesorii de la Medicină, dr. Iacob Iacobovici și dr. Emil Țeposu au luat parte la Congresul de Chirurgie de la Berlin, din septembrie 1927. Profesorii dr. Titu Vasiliu și dr. Iuliu Hațieganu, tot de la Medicină, au luat parte la al XIX-lea Congres francez de medicină de la Paris, din octombrie 1927. Dr. Iacob Iacobovici a reprezentat Universitatea la Congresul *Societății Internaționale de chirurgie*, ținut în 1929 la Varșovia și la Congresul *Asociației franceze de chirurgie*, ținute la Paris. Dr. Vitold Baroni a luat parte la Congresul General al Medicilor din Belgia, iar dr. Ioan Nițescu a luat parte la Congresul de Fiziologie de la Londra. Dr. Constantin I. Urechea a participat la Congresul Internațional de neurologie din Paris. Profesorii Ion Popescu-Voitești și Victor Stanciu au fost delegați să reprezinte Universitatea clujeană la Congresul Internațional de Mine, Metalurgie și Geologie pură și aplicată, organizat la Liège, cu ocazia serbării Centenarului Independenței Belgiei. Profesorul René Jeannel a fost delegatul Universității clujene la Serbarea a 700 ani de la înființarea Universității din Toulouse. Profesorii René Jeannel și Petre Sergescu au reprezentat Universitatea clujeană la „Centenarul Algeriei”. Profesorul. Sergescu a mai reprezentat Universitatea la Congresul Amiciției franceze din Liège, iar dr. Valeriu Lucian Bologa a fost delegat la Congresul Internațional de Istoria Științelor de la Paris, din 1930. Dr. V. L. Bologa s-a prezentat și la al 10-lea Congres de Istoria Medicinii (de la Madrid, din 1934), unde a citit raportul „Pragmatismul studiului etnografiei medicale”. Alexandru Borza a participat în 1929, la Congresul Internațional pentru protecția Pădurii de la Cracovia, cuplat cu Congresul *Uniunii Geobotanice a Carpaților*, unde a prezidat două dintre ședințele de lucru. Meritele de geobotanist, cercetător și organizator, ale lui Borza – adept al reputei Școli de geobotanica de la Zurich-Montpellier, a profesorului J. Braun-Blanquet

---

Rectorului”, *Anuarul Universității din Cluj pe anul 1924-25*, întocmit de Rectorul anului Camil Negrea, și Ștefan Jarda, secretar general, Cluj: Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1926, p. 8.

17 Iacob Iacobovici, „Dare de seamă asupra anului 1922/23, de prof. dr. I. Iacobovici, Rector”, *Anuarul Universității din Cluj, anul școlar 1922/1923*, întocmit de prof. dr. Iacob Iacobovici, Rectorul anului și de Ștefan Jarda, Cluj: Imprimeria dr. Bornemisa, 1924, p. 12; M. T. Nicoară, „Donații, fonduri și fundații la Universitatea din Cluj, 1920-1947 (II)”, pp. 166-203.

– au fost recunoscute în lume și s-au regăsit în obținerea înaltei funcții de președinte al grupului român din *Uniunea geobotanice a Carpatilor* (1935-1936).¹⁸

În 1928, tocmai din Cehoslovacia, a fost invitat de Facultatea de Litere Francicek Zakavec, profesor la Universitatea din Bratislava.. Acesta s-a oferit să țină o conferință despre arta cehoslovacă. În 1929 câțiva oaspeți străini au vizitat Facultatea de Drept din Cluj și au ținut conferințe, la care au participat și mulți studenți. De pildă, Henri Căpitant, profesor la Facultatea de Drept din Paris și Georges Ripert, profesor la aceeași Facultate pariziană au ținut câteva conferințe cu mult public. La Litere Mayer Liübke a ținut două conferințe, în cercul mai restrâns al profesorilor universitari și al specialiștilor filologi. Dr. Leon Bernard, profesor la Facultatea de Medicină din Paris, a ținut două conferințe la Cluj. Laurence Wilson delegata *Institutul Carnegie*, a luat contact, în două întruniri, cu profesorii și studenții de la Universitate, pentru înființarea în Cluj a unui cerc de studii studențești, pentru strângerea relațiilor dintre popoare în vederea păcii internaționale.¹⁹

Relațiile interuniversitare din 1930-1931 au vizat invitarea a cât mai mulți profesori străini, pentru conferințe la Cluj, în folosul activității științifice universitare. Printre aceștia s-au numărat Louis Josserand, decanul Facultății de Drept din Lyon, William Rapyard, directorul *Institutului de înalte Studii Internaționale* din Geneva, Arthur Andrews, profesor la Harvard University din Boston, de asemenea, marele chirurg-ginecolog Jean Louis Faure, profesor la Facultatea de Medicină din Paris și alții.²⁰

Dintre profesorii Universității clujene au avut misiuni în străinătate Alexandru Borza, care a participat, ca delegat al Guvernului și al *Institutului de Botanică* din Cluj la Congresul Internațional de Botanică de la Cambridge și la Congresul horticultorilor din Londra (1930). Profesorul dr. Emil Țeposu a luat parte la Congresul *Asociației franceze de Urologie*, iar dr. Iacob Iacobovici a participat la Congresul de Chirurgie din Paris și la Congresul Asociației Internaționale de Thalassotherapie, ținut la Berck, în Franța. Dr. Iuliu Hațieganu a fost invitat la cursurile internaționale de perfecționare din Karlsbad, iar dr. Iuliu Moldovan a făcut o călătorie de studii în America de Nord. Cu această ocazie a vizitat Universitățile din America și a studiat, mai ales, organizarea *Institutilor de Igienă și Igienă socială* de pe acest continent. Profesorii Nicolae Bănescu și Constantin Marinescu au participat la al treilea Congres de Studii Bizantine, ținut la Atena. Tot C. Marinescu a mai reprezentat România la întrunirea anuală a Comitetului Internațional al Studiilor de Istorie la Budapesta, unde a fost ales vicepreședinte al Comisiunii Marilor Descoperiri. Profesorul Gustav Oswald Kisch a fost invitat de „Arbeitsgemeinschaft für Kulturgeographie des Ostens” la Leipzig, în iulie 1931. René Jeannel a reprezentat Universitatea clujeană la centenarul celebrei instituții pariziene, Collège de France. Dumitru Pompeiu a ținut cursuri la Facultatea de Științe din Poitiers și a organizat acolo un mic congres matematic franco-român. Tot acesta a prezidat la Paris o teză de doctorat în matematici, în aprilie 1931. Pierre Alfred Chappuis, subdirectorul *Institutului de Speologie* din Cluj, a primit o misiune științifică de cercetare a faunei zoologice în Africa. Dr. Iuliu Hațieganu a fost ales membru corespondent la „Société médicale des Hôpitaux de Paris”. Savantul Sextil Pușcariu a fost ales membru corespondent al *Societății italiene „R. Deputazione di Storia Patria per la Venezia”*, iar Virgil Bărbat a fost numit membru al *Asociației Americane pentru Studii Politice*. Petre Sergescu a fost proclamat președinte de onoare al Congresului matematicienilor polonezi, la Vilna (Polonia). Emil Pop, șef de lucrări la *Institutul de Botanică Sistematică*, a fost trimis, pe cheltuiala Grădinii Botanice, la Congresul Internațional de Botanică din Cambridge. În cursul anului școlar 1931-1932 profesorii Universității clujene au primit următoarele distincții: Ion Popescu-Voitești a fost decorat cu „Coroana Belgiei în grad de Ofițer” pentru felul cum a contribuit la reușita Congresului de Geologie aplicată, ținut la Liège în 1930.²¹

18 Iustinian Petrescu, Calin Fabian, „Distincții academice de stat acordate naturaliștilor clujeni în perioada interbelică”, *Noema*, vol. VII, 2008, pp. 37-38.

19 Gheorghe Bogdan-Duică, „Raportul Rectoaurului. Relațiuni externe”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1927/28*, publicat de Gheorghe Bogdan-Duică, Rectorul anului, Cluj: Librăria „Socec”, 1929, pp. 10-11; „Misiunile și delegațiile avute de profesorii facultății în țară și străinătate. Oaspeți străini cari au vizitat facultatea și au ținut conferințe”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1928/29*, Rectorul anului Emil Hațieganu, Cluj: Tipografia Națională, 1929, pp. 36-37; „Universități și savanți oaspeți ai Universității”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1929-30*, Rectorul anului Emil G. Racoviță, Cluj: Tipografia Națională, 1930, pp. 13-15.

20 Iuliu Hațieganu, „Raportul cetit în ședința solemnă din 25 Octombrie 1931 de deschiderea anului școlar 1931/1932. Dare de seamă asupra anului expirat”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1930/31*, Rectorul anului Iuliu Hațieganu, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1931, pp. 23- 25.

21 *Ibidem*; Ion Breazu, *op.cit.*, pp. 138-140.

Relațiile interuniversitare au fost continuate, destul de intens și în 1931-1932. Au conferențiat la Universitatea clujeană Henri Focillon, profesor la Sorbona, Robert Trevorow, decanul Colegiului „Centenary Collegiate Institute” din Hackettstown (New-York), un anume doctor Achard, profesor la Facultatea de Medicină din Paris, Indra Huskova-Fleishansova, conferențiera de limba română la Universitatea din Bratislava, Emmanuel de Martonne, profesor la Sorbona, Henri Gregoire, decanul Facultății de Litere din Bruxelles, Louis Reau, profesor la École du Louvre și École de Sèvres, Michel Patte, profesor de Geologie și Preistorie la Universitatea din Poitiers, Viktor Lebzelter, directorul Institutului Antropologic din Viena, Paul Montel, profesor la Sorbona, Armand Denjoy, profesor la Sorbona, Szolem Mandelbrojt, profesor la Universitatea Clermont-Ferrand, Waclaw Sierpinski, profesor la Universitatea din Varșovia etc. Invitații au stabilit solide relații de amicitie cu profesorii clujeni, i-au făcut cunoscuți pe aceștia în mediile universitare de unde veneau. Universitatea clujeană a fost invitată, în 1931-1932 la congrese și festivități mari, grandioase, precum aniversarea a cinci sute de ani de la înființarea Universităților din Caen și Poitiers; aniversarea a trei sute de ani de la înființarea Universității din Amsterdam și a celei din Tartu (Dorpat, Estonia); la centenarul lui Alfred Fournier la Paris; la Congresul secțiunilor de Filologie, Artă, Arheologie de la Nîmes; la Congresul de Științe preistorice și Protoistorice de la Londra; la al IX-lea Congres Internațional de Psihologie de la Copenhaga și la comemorarea a 300 de ani de la nașterea filosofului olandez Baruch Spinoza. Neputând lua parte la toate aceste serbări, din lipsă de fonduri, Universitatea din Cluj a fost nevoită să se mărginească la a trimite câte o adresă omagială.²²

În 1932-1933, dintre profesorii care au fost invitați sau au reprezentat Universitatea în străinătate au fost Sextil Pușcariu, în calitate de profesor de schimb și ca invitat al unor universități și societăți savante germane; Petre Sergescu ca invitat oficial la Sorbona, Poitiers și Bruxelles; dr. Marius Sturza a luat parte la Congresul de Balneologie din Baden-Baden și a fost invitat la cursurile internaționale de perfecționare de la Karlsbad - Karlovy Vary. Universitatea clujeană a fost reprezentată, prin Constantin Marinescu, Coriolan Petranu și Petre Sergescu la al VII-lea Congres Internațional al Studiilor Istorice, ce a avut loc la Varșovia în august 1933. Pierre A. Chappuis, subdirectorul *Institutului de Speologie*, a luat parte, ca organizator, la misiunea științifică din regiunea râului Omo (Africa Orientală), împreună cu Camille Arambourg și René Jeannel, recoltând un foarte bogat material, din care o parte a revenit *Institutului clujean de Speologie*. Sever Pop a luat parte la Congresul de Lingvistică de la Roma. Seminarul Matematic al Universității din Cluj a fost onorat de prezența a paisprezece înalte personalități științifice de peste hotare: Wilhelm Blaschke (Hamburg), Enrico Bompiani (Roma), Émile Borel, Elie Cartan și Armand Denjoy (Paris), Buhoslav Hostinsky (Bruno), Jovan Karamata (Belgrad), Paul Montel (Paris), Kazimierz Kuratowski (Varsovia), Benoît Mandelbrojt (Clermont Ferrand), A. Reymond (Lausanne), Waclaw Sierpinski (Varsovia), Vito Volterra (Roma) ș.a.²³

Reprezentanții studențimii universitare clujene au luat parte la lucrările Congresului Micii Înțelegeri, ce s-a ținut la Belgrad, între 29 aprilie și 8 mai 1933 și la Congresul Confederației Internaționale a studenților, care a avut loc la Veneția, între 24 august și 8 septembrie 1933. La cel dintâi au participat Grigorie Popa, Horia Stanca, Adrian Dumitrescu, Nicolae Coja, Nicolae Caranica și Ioan Simu. N. Coja a prezentat Comisiei Sporturilor un raport documentat, asupra sportului studentesc în România, iar G. Popa a prezidat Comisia a V-a antirevizionistă. La propunerea acestuia și a lui Horia Stanca s-a format o Comisie antirevizionistă, care s-a ocupat cu adunarea și publicarea materialului documentar. La Congresul *Confederației Internaționale a Studenților*, ținut la Veneția, studențimea clujeană a fost reprezentată prin Horia Stanca, Grigorie Popa, Alexandru Buia și Alexandru Dumitrescu. Datorită neobositei activități a delegației clujene studențimea română a obținut un binemeritat succes la expoziția de presă studentască.²⁴

În anul 1933-1934 Universitatea a ținut relații destul de strânse cu Universitățile din străinătate și cu oamenii de știință din toate țările. Aceste relații au devenit foarte anevoioase, din cauză că Universitatea

22 I. Hațieganu, „Raportul citit în ședința solemnă din 25 Octombrie 1931 de deschiderea anului școlar 1931/1932.. Dare de seamă asupra anului expirat”, pp. 23-25.

23 Florian Ștefănescu-Goangă, „Dare de seamă asupra anului școlar 1932/33 - rostită în ziua de 29 Octombrie 1933, cu ocazia deschiderii solemne a anului universitar 1933/34 - de Dl. Florian Ștefănescu-Goangă, Rectorul Universității. *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1932/33*, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1933, pp. 28-29.

24 *Ibidem*, pp. 34-35.

nu dispunea de fonduri pentru plata cheltuielilor de deplasare a profesorilor, invitați să participe la diferite congrese științifice și serbări universitare din țările străine. Rectorul Universității, Forian Ștefănescu-Goangă, reproșa faptul că Statul și diferitele societăți particulare găseau sume de bani, destul de mari, pentru întrecerile sportive de tot felul, dar nimeni nu se gândea să ofere ajutor, pentru științele folositoare progresului țării. O mare onoare avea să vină, însă, de la vizitele unor oameni de știință din străinătate: în 1933 a vizitat Universitatea Jean Alazard, profesor de istoria artelor din Alger și director al *Muzeului de Artă Modernă* al Universității algeriene; Pericle Ducati, profesor la Universitatea din Bologna; K. Kuratowski, profesor la Universitatea din Varșovia; Émile Borel, profesor la Sorbona, Președintele *Institutului de Științe al Franței*; Jan Seba, Ministrul Republicii Cehoslovace la București. În 1934 a vizitat Universitatea clujeană Prat y Soutzo, Ministrul, Spaniei la București, împreună cu Jorje Guillen, profesor la Universitatea din Sevilla.²⁵

Din partea Universității clujene au fost invitați la Universitățile din străinătate și au luat parte la diferitele congrese internaționale științifice, următorii profesori: Ioan Lupaș, care a ținut la Universitatea Carolina din Praga (4 mai 1934) o conferință despre: „Evoluția istoriografiei române din Transilvania din sec. XV până în timpul de față”. Tot profesorul Lupaș a ținut la Universitatea din Berlin (11 mai 1934) o conferință despre originea și dezvoltarea minorităților confesionale în România. Constantin Marinescu și Coriolan Petranu au participat, ca reprezentanți ai Universității „Regele Ferdinand I”, la al IV-lea Congres Internațional de Studii bizantine de la Sofia. Cu această ocazie C. Marinescu a ținut o comunicare cu titlul: „Le pape Nicolas V” (1447 – 1455) et son attitude envers l’empire byzantin”. C. Marinescu, a mai luat parte, ca delegat al Universității clujene, la Congresul Internațional Napolonian, care a avut loc la Praga (octombrie 1933). Vladimir Ghidionescu, a luat parte, ca delegat al Ministerului de Instrucție, la Congresul Internațional de Educație din Cracovia, unde a ținut comunicarea: „L’évolution des valeurs dans l’éducation morale en concordance avec le développement psychologique de l’enfant”. Romulus Vuia a luat parte la Congresul Internațional de Antropologie și Etnologie, unde a ținut două comunicări: „Cultul solar la români” și „Așezările rurale românești”. Marius Sturza a reprezentat Universitatea clujeană la Congresul de Balneologie al Statelor Micii Antante, care a avut loc la Praga. Vitold Baroni a luat parte la Congresul Internațional de Cancerologie din Madrid, unde a făcut o comunicare cu titlul: „Essais d’organothérapie anticancéreuse avec tissu provenant d’animaux préparés”. Emil Țeposu a luat parte la al XXX-lea Congres de Urologie din Franța (7-12 octombrie 1933), unde a ținut o comunicare cu titlul: „Sur un cas de tumeur rénale dysembryonnaire chez un malade de 41 ans”. Petre Sergescu a luat parte la al XIX-lea Congres al matematicienilor țărilor slave, ținut la Praga și la Congresul Internațional de Istoria științelor din Coimbra. La acesta din urmă a făcut o comunicare cu titlul: „Sur quelques tendances des mathématiques contemporaines”. În ianuarie-februarie 1934 Petre Sergescu a ținut două lecții la Facultatea de Științe a Universității din Montpellier, despre „Istoria matematicii moderne în Franța și în România”. Alexandru Borza și Emil Pop au participat, ca reprezentanți ai Universității clujene, la excursia internațională fitogeografică, ținută în Italia centrală și nordică (20 iulie-8 august 1934).²⁶

Universitățile mari din Occident au chemat pe profesorii clujeni și în anii următori, să facă cursuri și conferințe: Sextil Pușcariu, Emil G. Racoviță, Ioan Lupaș, Gustav Kisch, Petre Sergescu. Aceștia au ținut cursuri și au conferențiat la Universitățile din Paris, Berlin, Leipzig, Montpellier, Poitiers, Bruxelles și Praga. Pe de altă parte, marile Universități au început să trimită, pentru o bună specializare, pe o serie de tineri asistenți. A fost cazul unui anume Mecislav Kuras, asistentul profesorului I. V. Dubsky, directorul *Institutului de Chimie Analitică* al Universității „Masaryk” din Brno. Kuras a fost trimis la *Institutul de Chimie Anorganică*, de sub conducerea profesorului Gheorghe Spacu, spre a fi inițiat în metodele sale de lucru. A lucrat, mai bine de doi ani, efectuând împreună cu profesorul Spacu o serie de lucrări originale, care au fost publicate în mai multe reviste științifice din Germania și în „Buletinul Societății de Științe” din Cluj.²⁷

25 Fl. Ștefănescu-Goangă, „Discurs inaugural și dare de seamă rostite în ziua de 4 Noembrie 1934, cu ocazia deschiderii solemne a anului universitar 1934/1935, de D-l Forian Ștefănescu-Goangă, Rectorul Universității Cluj”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1933-34*, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1934, pp. 12-16.

26 *Ibidem*.

27 Idem, „Discurs inaugural și dare de seamă rostite în ziua de 3 Noembrie 1935 cu ocazia deschiderii solemne a anului universitar 1935/36, de Domnul Morian Ștefănescu-Goangă, Rector Universității din Cluj”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1934/35*, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1935, pp. 10-11.

Universitatea a fost vizitată în 1934-1935 de numeroși profesori și oameni de știință. De pildă, de Sebastian Chaflety, Rectorul Universității din Paris (6 și 27 noiembrie 1934), care a vizitat Rectoratul, Clinicile, Căminele, Biblioteca Universității și o parte din Institutele clujene. Eugène Albertini, profesor la Collège de France, a ținut la Cluj trei conferințe: „De la paix romaine à la désagregation de l'Empire” (29 și 30 octombrie 1934) și „L'Afrique romaine” (31 octombrie 1934). Nicola Pende, profesor la Universitatea din Genova (Italia) și directorul celebrului Institut de Biotipologie din Genova, a ținut, în Aula Universității clujene, o conferință cu titlul: „Educazione fisica orto-genetica”. Expunerea subiectului a continuat apoi în Sala „Vasile Pârvan”, cu o serie de proiecții (25 februarie 1935). Ernst Camillscheg, profesor de limbile romanice la Universitatea din Berlin, a ținut, în Aula Universității, o conferință în limba română, despre „Raporturile între români și germani în timpurile vechi” (21 martie 1935). Tot profesorul Camillscheg a ținut și o comunicare la Muzeul Limbii Romane (22 iulie 1935). Giulio Bertrand, profesor de filologie romanică la Universitatea Regală din Roma, a vorbit în Aula Universității, în limba italiană, despre „Limba lui Dante” și despre „Noui probleme de critică literară” (10 aprilie 1935). Edgard Allix, decanul Facultății de Drept din Paris, a ținut, în Aula Universității, o conferință despre „La politique monétaire de la France depuis 1913” (8 mai 1935), iar la Facultatea de Drept a ținut o lecție de seminar cu studenții la Drept (2 mai 1935). Paul Montel, profesor de teoria funcțiilor la Universitatea din Paris, a ținut cu studenții Facultății de Științe, secția matematică, un curs de șase lecții, tratând despre „Funcții periodice și aproape periodice”. Pentru eminentele sale merite științifice și pentru bogata sa activitate, pusă în serviciul promovării științei românești, a fost declarat, în ziua de 22 mai 1935, „Doctor Honoris Causa” al Universității clujene. Hans W. Hartman, profesor și redactor la ziarul „Neue Züricher Zeitung” a ținut o conferință despre „Cetățile medievale din Elveția” (17 mai 1935).²⁸

Fondurile insuficiente nu i-a împiedicat pe unii profesorii clujeni să meargă la conferințe ținute la Universitățile din străinătate. De la Facultatea de Drept profesorul Eugeniu Speranția a participat la Congresul Internațional de Filosofie științifică din Paris (15-23 septembrie 1935). De la Facultatea de Medicină dr. Emil Țeposu a prezentat două comunicări la al XXXIV-lea Congres al Asociației franceze de Urologie (Paris, octombrie 1934). Jules Guiart, profesor de onoare al Universității clujene, a participat la al X-lea Congres Internațional de Istoria medicinei din Madrid (septembrie 1935). Profesorul dr. Valeriu Lucian Bologa, care fusese ales raportor oficial al acestui Congres, la secția III-a (etnografia medicală), a prezentat raportul „despre „Pragmatismul studiului etnografiei medicale”. Dr. Grigore Benetato, șef de lucrări la Institutul de Fiziologie, a luat parte la Congresul Internațional de Fiziologie (Leningrad-Moscova, august 1935), unde a făcut o comunicare cu titlul „L'influence de l'excitation faradique répétée sur le pouvoir tampon du muscle”. De la Facultatea de Filosofie și Litere profesorul Gustav Kisch a ținut o conferință despre „Continuitatea germană în Ardeal”, la Universitatea din Berlin, unde a fost invitat oficial. Tot G. Kisch a mai participat, ca oaspe de onoare al Societății „Goethesellschaft” din Weimar, la serbarea semicentenarului acelei Societăți. Profesorul Constantin Marinescu a participat la al IV-lea Congres Internațional de Studii bizantine (Sofia, septembrie 1934), unde a prezentat o comunicare intitulată: „Le Pape Nicolas V et son attitude envers l'Empire byzantin”. La acel Congres a participat și profesorul. Coriolan Petranu, care a prezidat o ședință și a făcut o comunicare cu titlul „Die Stellung Siebenbürgens in der byzantinischen Kunstgeschichte”. Profesorul Romulus Vuia a participat, ca delegat al Ministerului Afacerilor Străine, la festivitatea internațională de dansuri populare (Londra, iulie 1935), unde a ținut o conferință despre „Originea jocului de călușari și a dansurilor înrudite la alte popoare ale Europei”. De la Facultatea de Științe, profesorul francez Emmanuel de Martonne, doctor de onoare al Universității clujene și René Jeannel, profesor de onoare al Facultății de Științe din Cluj, au reprezentat Universitatea și Facultatea de Științe la serbările celui de al treilea centenar al Muzeului Național de Științe Naturale din Paris. Profesorul Petre Sergescu a ținut trei lecții de algebră superioară la Universitatea din Clermond-Ferrand, unde a fost invitat special. Profesorii Gheorghe Bratu, Petre Sergescu și Ion Armeanca au reprezentat Consiliul Național Astronomic și Universitatea din Cluj la Congresul Internațional de Astronomie din Paris. Profesorul Petre Sergescu a luat parte și la întâiul Congres Internațional de Filosofie Științifică din Paris. Ioan Popescu-Voitești a luat parte la Congresul de Geologie din Paris. Universitatea clujeană a fost invitată de onoare la serbarea jubileului de 10 ani al Institutului Francez de Înalte Studii din București, printr-o delegație compusă din Rectorul Universității și profesorii Emil Racoviță

²⁸ *Ibidem*, pp. 17-18.

și Yves Auger. La această serbare a ținut o cuvântare M. S. Regele Carol II, un sprijinitor al culturii naționale. Universitatea din Cluj oferise, în 1930, Reginei Maria titlul de „Doctor Honoris Causa”. Primiseră acest titlu onorant și Emmanuel de Martonne, profesor la Sorbona (Paris), Paul Montel, tot profesor la Sorbona (Paris), Georges Henri Roger, decanul onorar al Facultății de Medicină din Paris, Auguste-Félix-Charles de Beaupoil, conte de Saint Aulaire, fost Ambasador al Franței în România, Henry Wickham Steed, profesor la Universitatea din Londra, director al revistei „The Review of Review”, Robert Wiliam Seton Watson, profesor la King’s College (Londra), Metodie Zavoral, Abate al Mânăstirii Strachow (Cehoslovacia Jules Guiart, de la Facultatea de Medicină din Lyon, René Jeannel, de la *Muzeul de Istorie Naturală* din Paris.²⁹

În anul 1935-1936. profesorul Emil G. Racoviță, împlinind misiunea de profesor de schimb în Franța, a răspuns totodată invitației Facultății de Științe din Paris unde a ținut câteva prelegeri. Profesorul Victor Cădere a fost invitat oficial, să țină o serie de conferințe la Facultatea de Drept din Paris și la Universitățile din Lille, Bordeaux, și Lyon. Conferințele și comunicările sale au fost publicate într-o lucrare cu titlul „Questions juridiques et diplomatiques roumaines”. La Congresul Internațional de Lingvistică de la Copenhaga, care s-a ținut în zilele de 27 august, până la 1 septembrie 1935, Universitatea clujeană a fost reprezentată de profesorul Theodor Capidan, care a făcut o comunicare despre „Romanitatea balcanică”. A intervenit în discuții și Sextil Pușcariu, unul dintre cei patru președinți ai Congresului, în ședințele plenare (alături de Joseph Vendryes (Paris), Paul Kretschmern (Viena) și Holger Pedersen (Copenhaga)). În ședința de închidere Sextil Pușcariu a fost ales, în unanimitate, membru în unul din cele trei locuri vacante din C.I.P.L. (Comitetul Internațional Permanent al Lingviștilor). Profesorul dr. Iuliu Hațieganu a participat, în luna august 1936, la Congresul Internațional de Medicină sportivă, ținut cu ocazia Olimpiadei de la Berlin. Dr. Hațieganu s-a interesat, cu această ocazie, de educația fizică, în general și, în special, de educația fizică în Universitate. Dr. Marius Hângănuț a luat parte, în luna septembrie 1936, la Congresul de Radiologie de la Viena, unde a ținut și câteva apreciate comunicări. Profesorul dr. Emil Țeposu a luat parte la Congresul al XXXV-lea al *Asociației Franceze de Urologie*, unde a prezentat o lucrare asupra a cinci cazuri de ectopii renale congenitale, în colaborare cu dr. Ion Danicico. La invitația profesorilor Petre Sergescu și dr. Valeriu Lucian Bologa, *Academia Internațională de Istoria Științelor* și-a ținut, în 10 și 11 aprilie 1936, sesiunea VIII-a în Cluj, mai precis în clădirea Universității „Regele Ferdinand I”. Au participat, ca membrii al *Academiei Internaționale*, profesorii Alfred Reymond (Lausanne), Aldo Mieli secretarul permanent al acestei Academii, A. N. Singh (Calcutta), Joseph Ubrich (Praga) și Major Greenwood (Londra), precum și membrii grupului român de Istoria științelor. Ședințele au fost prezidate de către savantul Emil G. Racoviță. Profesorul Coriolan Petranu a participat la Congresul Internațional de Istoria Artei din Elveția, (31 august -9 septembrie 1936), unde a ținut o comunicare cu titlul „Begriff und Erforschung der nationalen Kunst”. Profesorul Giandomenico Serra a prezentat o comunicare cu titlul „La centuriazione romana in Piemonte”, la al XXIX-lea Congres istoric sub Alpin (6-8 septembrie 1936). Giandomenico Serra a mai reprezentat Universitatea clujeană la serbările de la Roma. Profesorul Emil Panaitescu, a ținut o conferință cu titlul „Le strade romane nella România”, la Istituto di Studi Romani și o conferință la Ravenna, cu titlul „La chiesa Prineipesca di Curtea de Argeș in România”. Profesorul Petre Sergescu a fost invitat, a treia oară, la *Institutul de Înalte Studii din Belgia*, unde a ținut, în ianuarie 1936, câteva lecții despre cercetările recente în teoria ecuțiilor. Sergescu a vorbit, în februarie 1936, la *Centrul Internațional de Sinteză* din Paris și la *Societatea Matematică Belgiană* din Bruxelles, despre matematica din veacul al XVII-lea.³⁰

O serie de savanți și universitari străini au fost oaspeți ai Universității clujene în 1935-1936. De pildă, Henri Bonnet, directorul *Institutului Internațional de Cooperație Intelectuală* din Paris, însoțit de doamna sa, au fost oaspeții Universității clujene, în ziua de 11 martie 1936. Cu această ocazie Bonnet a ținut o conferință cu titlul „La coopération intellectuelle dans le cadre de la Société des Nations”. Seara a avut loc o recepție în cinstea oaspeților. Un alt invitat a fost André Lemierre, membru al *Academiei de Medicină* a Franței și profesor la Facultatea de Medicină din Paris, care a ținut, la Facultatea clujeană de Medicină, două conferințe cu titlul „Les septicémies à microbes anaérobies” (22 și 23 noiembrie 1935), iar în Aula Universității a ținut

29 *Ibidem*, pp. 18-20; „Doctor Honoris Causa”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1935/36*, Cluj: Tipografia Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1937, p. 4.

30 *Ibidem*, pp. VII-IX.

o conferință, pentru public, cu titlul „Le sel en Médecine”. Profesorul Viggo Broendal, profesor de filologie romanică la Universitatea din Copenhaga a ținut o conferință, cu titlul „Une étymologie célèbre et les lois phonétiques”. Broendal a ținut și o comunicare, în cadrul *Muzeului Limbii Române*. Wilhelm Blaschke, profesor la Universitatea din Hamburg, a ținut cursuri despre geometria integrală, în noiembrie 1935. Profesorul Alfred Reymond de la Universitatea din Lausanne a făcut o conferință despre științele raționale și științele oculte în antichitate. (aprilie 1936). Profesorul Enrico Bompiani de la Universitatea din Roma a susținut o conferință despre geometria proiectivă diferențială (mai 1936). Profesorul Aldo Mieli a ținut, ca invitat al Facultății clujene de Medicină, o conferință despre știința arabă (aprilie 1936).³¹

În anul 1936-1937 au fost invitați la congrese și conferințe internaționale profesori ca: George Sofronie, care a participat ca membru delegat al grupului român la a X-a sesiune a Conferinței permanente de Înalte Studii Internaționale, de la Paris, între 28 iunie și 3 iulie 1937. Eugeniu Speranția, a fost ales membru al *Institutului Internațional de Filosofie, Drept și Sociologie juridică* (la o Sesiune ținută la Roma, în aprilie 1937). Speranția a participat, ca membru activ, cu o comunicare și la diferite discuții la al IX-lea Congres Internațional de Filosofie din Paris (Congresul *Descartes*), având calitatea de delegat al României și al Universității din Cluj. Tot Speranția a mai participat, ca delegate-șef oficial al României și al Universității din Cluj ca membru activ al celui de al II-lea Congres Internațional de Estetică și Știința artei (Paris, 7-12 august 1937) și ca membru activ (participare la discuții) la Congresul Institutului Internațional de Sociologie din Paris (1-5 septembrie 1937).³² Profesorul Aurelian Ionașcu a participat, în calitate de secretar și raportor la cel de-al II-lea Congres Internațional de Drept Comparat de la Haga (1937). Profesorul Constantin Petrescu-Ercea a luat parte la Congresul Internațional de Drept (Semaine internaționale de Droit), ținut la Paris în iulie 1937, unde a prezentat comunicarea „La protection des obligataires”. Profesorul Gheorghe Strat a fost delegat al României la Congresul Internațional de Politică socială, ținut la Paris în zilele de 22-31 iulie 1937, fiind ales raportor general, pentru chestiunea „Controlul creditului din punct de vedere social”. Acest raport a fost publicat, prin grija *Asociațiunii Internaționale pentru Progresul social*, în revista franceză „Les documents du Travail”, din luna iunie 1937. Gheorghe Strat a luat parte și la Congresul Internațional al Economistilor din Paris, ținut în zilele de 22-26 iulie 1937. Profesorul Valeriu Bologa a participat, ca delegat al Facultății de Medicină din Cluj, la Congresul Internațional de Istoria Științelor, ținut la Praga în septembrie 1937. La acest Congres a fost împreună cu Petre Sergescu, raportor oficial pentru România. Profesorul Florian Ștefănescu-Goangă a prezentat raportul său „La débilite mentale comme cause de la délinquance infantile et juvenile”, la primul Congres Internațional de Psihiatrie infantilă din 24-28 iulie 1937 de la Paris. Profesorul Constantin Marinescu a luat parte, ca delegat al Facultății de Litere, la al V-lea Congres Internațional de Studii Bizantine, ținut la Roma dela 20-27 septembrie 1936. Acesta a prezentat, în secțiunea de Istorie Bizantină a acestui congres, comunicarea intitulată „Contributions à l’histoire des relations économiques entre l’Empire byzantin, la Sicile et le royaume de Naples de 1419 à 1453”. În aceeași secțiune Constantin Marinescu a propus, și secțiunea a primit, noi norme de organizare a viitoarelor congrese de studii bizantine. În luna mai 1937, la Paris, profesorul Marinescu a luat parte la dezbaterile comisiei care a propus pe viitorii membri ai Congresului Internațional al Istoricilor. Profesorul Nicolae Bănescu a participat, ca reprezentant al *Academiei Române* și al Universității din Cluj, la Congresul Internațional de Studii Bizantine din Roma, în septembrie 1936, unde a prezidat o ședință și a făcut o comunicare științifică intitulată „Le conflict entre Genes et l’empire de Trebizonde dans la première moitié du XV-ème siècle”. Profesorul Sextil Pușcariu, fiind delegat să reprezinte Universitatea clujeană la serbările bicentenarului Universității din Göttingen (iunie 1937), a răspuns, cu această ocazie, invitațiilor făcute de Universitatea din Leipzig, unde a ținut două conferințe: una despre „Atlasul Lingvistic Român” și a doua despre originea istorică a românilor. Ambele conferințe au avut un foarte larg ecou în presa germană. Aceste conferințe au fost repetate apoi și la Universitatea din Marburg. Sextil Pușcariu a mai luat parte și la Congresul *Societății filosofice „Rudolf Eucken”*, al cărei membru de onoare era, luând cuvântul ca singurul reprezentant al lingvisticii în această adunare. Profesorul Coriolan Petranu, a luat parte, ca delegat al Universității clujene și al Guvernului României, la al XIV-lea Congres Internațional

³¹ *Ibidem*.

³² Fl. Ștefănescu-Goangă, „Dare de seamă asupra anului școlar 1936/1937 de Profesor Florian Ștefănescu-Goangă”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1936/37*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1938, pp. 23-24.

de Istoria artei din Elveția, unde a susținut comunicarea „Begriff und Erforschung der nationalen Kunst”. A mai luat parte, ca delegat al Universității, și la al II-lea Congres internațional de Estetică și Știința artelor de la Paris, făcând comunicarea „L’analyse des contenus psychiques dans les oeuvres d’art plastiques”. Profesorul Gustav Kisch a participat, în calitate de oaspe de onoare, la serbările bicentenarului Universității din Göttingen. Profesorul Vladimir Ghidionescu a participat la Congresul Internațional al Învățământului primar și al Educației populare, ținut la Paris, între 23 și 30 iulie 1937, unde a prezentat lucrarea „Le travail et les loisirs de l’enfant”, care s-a publicat ulterior în volumul Congresului. Profesorul Petre Sergescu, fiind invitat oficial, a făcut patru lecții la Universitatea din Wilno, în octombrie 1936, despre „Progresele recente ale teoriei ecuațiilor algebrice”. Acesta a mai ținut o lecție la Universitatea din Varșovia, în octombrie 1936, despre matematica modernă, iar în iulie 1937 a fost invitat să țină o conferință la „Săptămâna matematică internațională din Paris” despre „Matematica pariziană în evul mediu”. Profesorul Gheorghe Bratu a luat parte la al II-lea Congres Internațional de recreații matematice (Paris, iulie 1937) și la al IX-lea Congres Internațional de Filosofie (Paris, august 1937). De asemenea, a reprezentat Universitatea din Cluj, *Academia Română, Asociația Istoricilor Români și Grupul Român de Istoria Științelor* la al IV-lea Congres Internațional de Istoria Științelor, de la Praga (septembrie 1937). A mai reprezentat Universitatea din Cluj și *Societatea română de Matematici*, la al III-lea Congres al Matematicienilor polonezi, la Varșovia, în septembrie-octombrie 1937. Universitatea din Cluj a fost reprezentată, la al II-lea Congres al *Uniunii Matematice Interbalcanice* de la București, în septembrie 1937, printr-o delegație compusă din profesorii Nicolae Abramescu, Theodor Angheluță, Gheorghe Bratu și Petre Sergescu. Profesorii dr. Victor Papilian și dr. Constantin C. Velluda au redactat „Istoricul antropologiei în România”, în care s-a arătat nu numai evoluția antropologiei, dar și stadiul ei de atunci.³³

În anul 1936-1937 au sosit la Cluj savanți și universitari străini, ca profesorul Waclaw Franciszek Sierpinski de la Varșovia (20-25 mai 1937), care a ținut trei conferințe în probleme matematice. Profesorul Mauro Picone de la Roma a ținut două conferințe despre ecuațiile funcționale (23-26 mai 1937). Epinar Dyggve, arheolog danez, membru al *Academiei Daneze*, a ținut o conferință despre monumente funerare elenistice. Savantul Emmanuel de Martonne a ținut trei conferințe, pe teme de geografie. Charles Upson Clark, de la City College din New York, a ținut o conferință, în limba română, despre problemele contemporane din Statele Unite în 1937. Profesorul René Jeannel a ținut conferințe despre chestiuni de botanică, zoologie, speologie și explorări științifice. Profesorul Emilio Albertario, de la Facultatea de Drept din Roma, a ținut o conferință despre dreptul roman, iar Guido Bortolotto, de la Facultatea de Științe politice din Roma, a ținut două conferințe despre dreptul corporativ.³⁴

În anul 1937-1938 au fost invitați în străinătate profesorii clujeni, cu mare renume internațional: Sextil Pușcariu, care a participat la adunarea festivă a *Academiei de Științe* din Leipzig; dr. Marius Sturza, care a prezentat un raport despre „Nămolurile României” la Congresul Internațional al *Society of Medical Hydrology*, ținut la Wiesbaden între 18-28 octombrie 1937; dr. Dumitru Michail a participat la cel de al XV-lea Congres Internațional de Oftalmologie, ținut la Cairo, între 8-14 decembrie 1937; istoricul Ioan Lupaș a reprezentat Universitatea din Cluj, împreună cu P. Sergescu, la serbările comemorative, de 550 de ani, de la înființarea Universității din Köln (iunie 1938); Emil Panaitescu a participat la Congresul Internațional al Istoricilor, de la Zürich (august-septembrie 1938); Constantin Marinescu a luat parte la ședințele, ținute la Bruxelles, ale *Comisiunii celor cinci*, instituită de Comitetul Internațional al Științelor Istorie, pentru designarea membrilor viitorului Comitet; Gheorghe Popovici a luat parte la Congresul Internațional pentru Protecția copilului din Roma, din septembrie 1937, la Congresul Internațional de Pediatrie din Roma, tot din septembrie 1937 și la Congresul Internațional de Protecție a copilului din Frankfurt pe Main, din iunie 1938; Giandomenico Serra a participat la Congresul Internațional de Toponimie și Antroponimie de la Paris, din 25-29 iulie 1938; Gheorghe Sofronie a participat și conferențiat, ca membru al grupului român, delegat de Centrul de Înalte Studii Internaționale din București, la cea de a XI-a sesiune a Conferinței permanente de Înalte Studii Internaționale de la Praga (mai 1938); dr. Valeriu Bologa a participat, ca delegat al Ministerului Educației Naționale și al Universității din Cluj, la al XI-lea Congres Internațional de Istoria Medicinii, de la Zagreb-Beograd-Sarajevo-Dubrovnic, din 1-14 septembrie 1938; dr. Mihail Zolog a reprezentat *Institutul de Igienă* din Cluj la

³³ *Ibidem*, pp. 19-22.

³⁴ *Ibidem*, pp. 23-24.

Conferința Directorilor Institutelor de Igienă din Europa, care a avut loc la Geneva, între 22-27 noiembrie 1937; dr. Mihail Kernbach a participat și a făcut comunicări la Congresul Internațional de Criminologie de la Roma; dr. Grigore Benetato a participat, ca membru activ, la Congresul Internațional de Fiziologie, ținut la Zürich în 14-19 august 1938; Romulus Vuia a participat, ca delegat al Guvernului Român și al Facultății de Litere din Cluj, la Congresul Internațional de Antropologie și Etnologie de la Copenhaga, ținut între 1-7 august 1938; lingvistul Sever Pop a ținut conferințe la Universitățile din Torino, Firenze (Florența), Roma, Zürich și Zagreb; dr. Valeriu Bologa a participat la al XVII-lea Congres Internațional de Antropologie și Arheologie Preistorică de la București, ținut între 1-8 septembrie 1938 etc.³⁵

În anul 1937-1938 Universitatea din Cluj a fost onorată de venirea unor savanți străini, care au ținut conferințe bine primite de publicul universitar. Este vorba de profesorul Olivier Martin, de la Facultatea de Drept din Paris, Jules Marouzeau de la Sorbona, Lucien-Marie Pautrier, de la Facultatea de Medicină din Strasbourg, Henri Tronchon, de la Facultatea de Litere din Strasbourg, René Maunier, de la Universitatea din Paris, președintele *Institutului, Internațional de Sociologie*, Guido Calza, conducătorul săpăturilor arheologice de la Ostia, Giacomo Devoto, profesor de Glotologie la Universitatea din Florența, Sir Richard Livingsstone, de la Universitatea din Oxford, Ștefan Malecki, de la Universitatea din Cracovia, Herbert Normann, de la Universitatea din Tartu (Dorpat, Estonia) și alții.³⁶

Profesorii și conducerea Universității clujene au înțeles că cercetarea științifică bogată, temeinică, sporește patrimoniul științific al națiunii, duce la întărirea țării și la ridicarea puterii și prestigiului ei în cenaclul lumii civilizate. Anul 1939 a adus noi încercări națiunii, prin izbucnirea celei de-a doua conflagrații mondiale, care a zdruncinat din temelii știința și cultura universală. Cu toate acestea Universitatea „Regele Ferdinand I” a fost reprezentată, cu onoare, în străinătate de profesorii săi: George Șofronie a fost încredințat cu o misiune științifică, din partea Fundației Rockefeller, privind cercetarea problemei „Relațiilor internaționale”, în vederea fixării punctului de vedere românesc, în marile centre de documentare internațională; dr. Gheorghe Popoviciu a reprezentat Facultatea de Medicină din Cluj la Congresul Internațional pentru Pedagogia copiilor deficienți, ce a avut loc la Geneva, între 24 și 28 iulie 1939; Romulus Vuia a luat parte, ca delegat al Ministerului de Interne, Direcției Presei și Propagandei, la al treilea Congres și Festival Internațional de dansuri populare, ce s-a ținut la Stockholm între 1-6 august 1939; Petre Sergescu a reprezentat Universitatea din Cluj la al șaselea centenar al Universității din Grenoble etc.³⁷

Dintre profesorii străini, invitați la Cluj s-au distins Philip Thornton, profesor englez, care a ținut o conferință despre „Folklorul englez”; profesorul François Blanchard, de la Universitatea din Montpellier, a ținut o conferință cu subiectul „La France et son présent destin colonial”; Georges Ripert, decanul Facultății de Drept din Paris a ținut două conferințe cu subiectul: „L’actualité du code civil français” și „La responsabilité contractuelle des accidents”. Georges Ripert, membru al *Institutului de Drept* din Franța și decanul Facultății de Drept din Paris, a propus Senatului Universitar clujean să-i confere titlul de „Doctor Honoris Causa” al Universității din Cluj. Senatul, alăturându-se la această propunere, a fixat ziua de 13 mai 1939, pentru ședința solemnă de acordare a înaltului titlu, Festivitatea a fost ținută în Aula Universității, în prezența tuturor autorităților universitare și a reprezentanților autorităților bisericești, diplomatice, militare, școlare, administrative și a unui public numeros.³⁸

Anul 1940 a adus cu sine refugiul temporar al Universității „Regele Ferdinand I” la Sibiu și Timișoara. Reorganizată în toate alcătuirile ei, Universitatea română din Cluj, a putut să se facă repede cunoscută și apreciată în străinătate, grație activității profesorilor ei. Cu toate dificultățile legate de reorganizare, în noile condiții de viață universitară, relațiile internaționale ale Universității, colaborările interuniversitare, au continuat. Profesorul Alexandru Borza a făcut un adevărat „tour d’Europe”, vizitând centrele universitare Geneva, Lausanne, Zürich, Berna, Bologna, Roma, Milano, München și Viena. Alți profesori, ca Lucian Bla-

35 Fl. Ștefănescu-Goangă, „Dare de seamă asupra anului școlar 1937-1938, de Floria Ștefănescu-Goangă, Rectorul anului”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1937/38*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1939, pp. 22-25.

36 *Ibidem*, pp. 26-27.

37 Fl. Ștefănescu-Goangă, „Discursul inaugural rostit în ședința solemnă de deschiderea anului universitar 1939/40”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe anul școlar 1938/39*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1940, pp. 17, 39-41.

38 *Ibidem*, pp. 42-46, 454-456.

ga, a ținut conferințe la Universitățile din Viena și Praga. Silviu Dragomir a conferențiat la Universitățile din Viena și Bratislava. Ioan Lupaș a ținut comunicări la Viena, Berlin, Stuttgart, Tübingen, Leipzig, München și Bratislava. Romulus Vuia a conferențiat la Berlin și Bratislava. Dintre profesorii Universității, care au avut misiune în străinătate, s-au numărat: Sextil Pușcariu, care a fost director al *Institutului Român din Berlin* (1940-1943); Emil Panaitescu a fost delegat și apoi director la *Institutul Român din Roma* (1929-1940); din 1941 Constantin Marinescu a fost numit director al *Școlii Române de la Fontenay-aux-Rose*, de lângă Paris.³⁹

Din 1940 au sosit la Sibiu și Timișoara o serie de profesori de la Berlin Göttingen, Bratislava, Roma, Bologna, invitați să conferențeze sau să viziteze Universitatea Cluj-Sibiu. A fost cazul profesorului Hans Weigmann, de la Universitatea din Berlin. Acesta a ținut la Universitate, în octombrie 1941, o conferință cu titlul: „Intracontinenten-Raumordnung”, în care s-a referit la chestiunea organizării spațiului european în noua ordine, creată de război, subliniind ideea federalizării statelor europene sub conducere germană. Eugen Fischer de la Universitatea din Berlin a vizitat Facultatea de Științe la Timișoara, în zilele de 3 și 4 noiembrie 1941 și a ținut o conferință cu titlul „Rasa, ca factor istoric”. Riccardo Del Giudice, subsecretar de Stat la Ministerul Educației italiene, a fost invitat de Universitatea Cluj-Sibiu și a ținut o conferință cu titlul „Lo Stato Corporativo”. Acesta a fost investit cu titlul de „Doctor Honoris Causa”. Domenico Marotta, membru al *Academiei Regale* italiene și director general al *Institutului Superior al Sănătății* din Roma a ținut o conferință în 18 mai 1942, cu titlul „Marii chimiști italieni” și a vizitat *Institutul de Chimie*, precum și Laboratoarele de Mineralogie, Fiziologie animală, Fiziologie vegetală și Zoologie.⁴⁰

După două decenii de la înființarea și organizarea ei Universitatea din Cluj avea numeroase legături cu marile centre universitare și institutele științifice prestigioase. Condițiile celui de-al doilea mare război au întrerupt temporar, multe dintre relațiile interuniversitare, dar profesorii și cercetătorii clujeni au rămas permanent conectați la pulsul științei universale.

University of Cluj and Interuniversity Relations with Abroad (1919-1940)

Abstract: The University of Cluj had, throughout the interwar period, from a cultural and scientific point of view, a national and international vocation. It has cultivated its openness to scientific relations with universities and academies worldwide.

Inviting foreign professors, participating in congresses, conferences and international publications was a constant of the university life between 1919-1940. The university professors from Cluj wanted the integration of the University of Cluj in the contemporary rhythm of the sciences, which is why they established direct contacts with prestigious university centers, creators of scientific knowledge, in all fields.

At the initiative of some scholars, such as Sextil Pușcariu, Petre Sergescu Emil G. Racoviță and others, renowned professors were initiated in Cluj, in various scientific fields, such as medicine, biology, speleology, geography, mathematics, literature and classical and contemporary linguistics. The strongest interuniversity relations were with the Universities of the Latin countries, especially with France and Italy. The University of Cluj enjoyed the activity of professors such as Yves Auger, Jules Guiart, René Jeannel, Pierre A. Chappuis, Giandomenico Serra, Emmanuel de Martonne and others. The university has been visited by scientists such as Jean Alazard, Pericle Ducati, Kazimierz Kuratowski, Henry Wickham Steed, Richard Livingstone, Olivier Martin or René Maunier.

The teachers from Cluj, Iuliu Hațieganu, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Theodor Capidan, Emil Panaitescu, Coriolan Petranu etc., responded to the invitation of renowned institutes, chairs and scientific publications, participated in missions, delegations, conferences and international congresses, in Paris, Montpellier, Brussels, Berlin, Leipzig, Dresden, Tübingen or Prague and have been honored with prestigious decorations and diplomas.

The interuniversity relations with the foreigners raised the prestige of the first Romanian University in Transylvania, named since 1927 University “King Ferdinand I”.

39 Iuliu Hațieganu, „Un an de muncă în serviciul neamului. Dare de seamă asupra anului 1941/42 de dr. Iuliu Hațieganu, Rectorul Universității”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” Cluj-Sibiu, pe primul an de refugiu 1941-1942*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1943, p. 48.

40 *Idem*, „Relații internaționale și relații interuniversitare”, *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” Cluj-Sibiu, pe primul an de refugiu 1941-1942*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1943, pp. 187-192.